

sarium semper est ut si homo vivit, maneat in facie situs ille corporis, in quo sensus, ejusque organum residere debet, et ideo non quā deesse potest essentialē subjectū (ut sic dicam) talium unctionum. At vero tactus est dispersus per totum corpus, et ideo videri potest illa unctio, quantum ad substantiam spectat, sufficienter fieri in quacunque corporis parte, quia ibi viget tactus.

3. *Uncio tactus debet fieri in manibus.* — Nihilominus communis Ecclesiæ usus habet, ut talis unctio fiat in manibus, quia ibi dicitur esse organum hujus sensus in majori perfectione ac vigore; et communiter indicant Theologi illam determinatam partem pertinere ad substantiam sacramenti. Solum unum invenio, qui dicat, potius unctionem pedum essentialē esse quam manum; oppositum autem docet D. Thomas expresse in 4, d. 23, q. 2, art. 3, q. 2, alias in Additionib., q. 23, art. 6; Palud., d. 23, q. 2, art. 3; Richard., art. 3, q. 4; Durand., q. 4, n. 8; Soto, q. 2, art. 3; Ledes., q. 34, art. 6; Sylvest., Navarr. et omnes Summistæ. Ex ipsis formis optime colligitur, nam cum manus unguntur, dicitur: *Remittat tibi Deus quidquid peccasti per tactum;* cum vero unguntur pedes, dicitur, *quidquid per incessum;* signum ergo est manus adhibere, ut continentis principaliter organum tactus, atque adeo illam partem esse per se magis necessariam, quia vis motiva seu incedendi, propter quam unguntur pedes, et vis appetitiva seu concupiscentiæ, propter quam unguntur renes, sunt secundaria principia peccatorum, ideoque non sunt ita necessaria.

4. *Quid si ungendus careat manibus.* — *Responsio.* — *Impugnatur.* — Circa hanc vero partem occurrit communis difficultas, quia fieri potest ut is, qui ungendus est, careat manibus; ergo caret proximo subjecto (ut sic dicam) quod est de necessitate sacramenti; erit ergo ille incapax hujus sacramenti; urget autem difficultas, quando homo caret utraque manu; nam si altera tantum caret, altera erit sufficiens, quia, ut supra dictum est, in singulorum sensuum organis una sufficit unctio, licet ad majorem integratatem vel ornatum soleant duas fieri in his sensibus, qui veluti bipartita habent organa in duabus partibus principalibus. Unde, deficiente una manu, altera est inungenda propter essentialē; propter usum autem, seu perfectionem ungentur in alio brachio pars extremæ manui propinqua, vel si brachium desit, in eo situ fiet

unctio, qui est quasi fundamentum manus. At vero quando utraque manus deest, majus videtur esse dubium. Primo a simili de sacramento Ordinis; supponendo enim unctionem manuum esse de essentia diaconatus, vel presbyterii, qui caret manibus, incapax prorsus est illius sacramenti, nec poterit in propinquis partibus inungi, non solum licet, verum etiam neque valide; ergo similiter, etc. Secundo, quia partes ungendæ ex vi institutionis sunt determinatae; si ergo inter alias partes manus fuerint designatae, non possunt loco illarum aliæ a nobis substitui. Tertio si conjectura utendum est, non esset localis propinquitas attendenda, quæ est veluti materialis, sed potius illa pars esset ungenda, in qua post manus tactus vehementior est, magisque viget, quia hæc est formalior propinquitas ac similitudo.

5. *Vera resolutio.* — *Impugnatio supraposita refellitur.* — Nihilominus certissimum est hujusmodi hominem non esse incapace hujus sacramenti, et unctionem tunc faciendam esse in parte propinqua, ut omnes Doctores docent, et usus Ecclesiæ satis ostendit. Et ratio est facilis, quia talis homo non minus indiget fine et fructu hujus sacramenti; debuit ergo ita institui, ut ab ejus participacione non excluderetur. In quo cernitur clara differentia inter hoc sacramentum et Ordinem; nam qui caret manibus, prorsus est ineptus ad finem et officium illius sacramenti, et ideo merito est incapax illius, ibique manus designatae sunt, ut omnino essentiales, non vero in praesenti. Unde etiam facile respondetur ad secundam rationem, in hoc sacramento manus non esse designatas, ut adæquatum subjectum illius unctionis, quæ ratione tactus fit, sed illud esse organum tactus, manus vero designatas esse, ut, per se loquendo, ibi debeat fieri talis unctio quoad fieri possit; quia cum non sit ungendum totum corpus, pars aliqua designari debuit, non tamen ita præcise, ut illa deficiente esset impossibilis talis unctio, cum adhuc maneat organum tactus, sed ita ut ille sit quasi primarium subjectum, quo deficiente, ejus locum habeat pars illi propinquior. In hoc autem retinenda etiam est sententia communis, ut pars situ corporis propinquior ungenda sit, quamvis non videam omnimodam certitudinem, cur hoc pertineat ad essentialē sacramenti, quia nec ex consuetudine Ecclesiæ hoc satis constare potest, cum casus sit rarissimus, nec ex alio certo principio, quia conjectura tertio loco posita

contemnda non est. Praferenda vero est communis sententia, quæ sine dubio etiam in praxi servatur, quando similis casus occurrit. Et ratio reddi potest, quia nulla certior regula, et notior omnibus dari poterat; nam ubi post manus tactus magis vigeat incertum est, vixque philosophi, aut medici id norunt; quæ autem pars sit manui propinquior, notissimum est; et ideo cum manus fuerint veluti primo loco designatae, consequenter suo ordine designate ad id munieris erunt partes propinquiores, ut illis deficientibus, earum loco substituerentur.

DISPUTATIO XLIII.

DE MINISTRO SACRAMENTI EXTREMÆ UNCTIONIS.

Hæc est ultima causa hujus sacramenti, de qua duo breviter dicenda sunt, scilicet, quis sit minister omnino necessarius hujus sacramenti, quisque sufficiat.

SECTIO I.

Utrum sacerdos sit minister proprius hujus sacramenti.

1. *Hereticorum error.* — Hæretici sicut negant unctionis sacramentum, ita negant unctionem illam, de qua locutus est Jacobus, esse necessario a sacerdotibus ministrandum; quia Jacobus solum dicit, *inducat presbyteros Ecclesiæ,* id est, seniores et graviores fidei; id enim (aiunt) et non aliud in rigore significat vox Græca πρεσβύτερος. Atque hi consequenter loquuntur, quia putant illam unctionem tantum fuisse ad curationem corporum per gratiam sanitatum, qua unctione uti possunt omnes fideles, qui tales gratiam a Deo nabuerint, ut de discipulis Antonii refert Ruffin., lib. 2 Hist., c. 4, et de S. Martino Severus Sulpic., in vita ejus, c. 21, et de aliis Pallad., c. 1 et 20. Accedit, quod Innocent. I, ep. 44 ad Decen., c. 8, loquendo de oleo sancto, inquit: *Quo non solum sacerdotibus, sed omnibus uti Christianis licet in sua aut suorum necessitate inungendo.* Quæ verba usurpavit etiam Concilium Vormatiense, c. 72, et fere Beda in Jacobum. Aliqui vero ex Catholicis dixerunt, saltem in extrema necessitate, quando sacerdotis copia haberet non potest, posse hoc sacramentum ministrari ab inferiori clero, vel etiam a laico, si alius non fuerit, sicut potest baptismus; ta Valdens., tom. 2 de Sacramentis, c. 163.

3. *Ratio a priori.* — *Objectioni occurritur.* — Ratio a priori est Christi institutio, quam nobis Jacobus et Ecclesia sufficienter proposuerunt. Congruentia optima est, quia hoc sacramentum ordinatur suo modo ad sanctificandos fideles; potestas autem sanctificandi fideles est propria sacerdotum, per se loquendo, pertinetque ad potestatem in corpus Christi mysticum, et ideo etiam administratio hujus sacramenti eorum est propria. Estque hoc etiam consentaneum sanctitati sacramentorum; per se enim requirunt sacros ministros ad id munieris specialiter consecratos, excepto baptismo propter speciale necessitatem, et

matrimonio propter specialem ejus naturam; in hoc autem sacramento nulla est peculiaris ratio, quæ talem exceptionem postulet. Dices: etiam diaconus est minister consecratus. Respondetur, non tamen sufficienter ad hoc sacramentum ministrandum, quia nec habet potestatem in corpus Christi verum, nec ad remittenda peccata, et ideo nec per se habet potestatem in corpus mysticum, ad sanctificandum illud, et remittenda peccata etiam mortalia, quod interdum per hoc sacramentum fit. Unde etiam obiter verisimile fit, potestalem hanc ministrandi hoc sacramentum, tunc maxime datum fuisse Apostolis, quando ordinati sunt quoad potestatem remittendi peccata, Joan. 20. Non expediebat autem hoc ministerium reservari Episcopis, tum quia, ut ex Innocentio retulimus, alii gravioribus occupationibus impediendi erant, nec tam facile poterant in omnibus oppidis inveniri; tum etiam quia, si judicium de peccatis per pœnitentiam sacerdotibus commissum est, merito etiam sacramentum hoc, quod veluti consummativum est pœnitentiae, eisdem committitur.

4. *An quilibet simplex sacerdos sit sufficiens minister.* — *Objecit.* — *Diluitur.* — Potest vero quis interrogare, an quilibet simplex sacerdos sit sufficiens minister hujus sacramenti, vel indigeat aliqua alia potestate. Respondeo, ut sacramentum validum efficiat, quemlibet sacerdotem simpliciter esse sufficientem ministerum, quia sacramentum hoc non pendet quoad substantiam nisi ex potestate ordinis sacerdotalis; hanc autem integrum habet quilibet sacerdos simplex, ut de fide certum est. Prior propositio certissima est, quia hoc sacramentum non confertur per modum iudicij, sed per modum cuiusdam sanctificationis et medicinæ; ergo per se et essentialiter non requirit potestatem jurisdictionis; ergo solam postulat potestatem ordinis; nam præter has duas non potest fingi alia potestas, seu conditio simpliciter necessaria. Dices, sacramentum hoc dari per modum curationis; quamvis autem corporalis curatio non indigeat jurisdictione, spiritualis autem videtur illam requirere, quia est actus pastoralis. Respondetur, hoc argumento ad summum probari, ad rectam et licitam hujus sacramenti administrationem, necessarium esse ut sacerdos habeat jurisdictionem vel licentiam proprii sacerdotis, ut dicemus commodius sequenti sectione, id enim ad præcepta hujus sacramenti pertinet. Non tamen probat ratio facta necessitatem simpliciter ad validitatem sacra-

menti, quia nec est actus ligandi, aut solvendi, nec proprie actus superioris; et quamvis hoc sacramentum interdum remittat peccata, id tamen nec est per se primo, nec per modum absolutionis, seu sententiae.

5. *Nec laicum nec diaconum esse ministros hujus sacramenti.* — *Assertio secunda D. Thomæ.* — Ultimo dicendum est, sacerdotem esse ministerum simpliciter necessarium, ita ut propter nullam causam vel defectum sacerdotis possit laicus, imo nec diaconus sacramentum hoc valide confidere. Assertionem hanc fere æque certam quam primam esse existimo. Et in ea convenient Theologi, in 4. d. 23; D. Thom., q. 2, art. 4 Ubi assignans generalem regulam sacramentorum ait, in solo baptismo divina dispensatione factum esse, ut necessitate possit a non sacerdote ministrari; intelligit autem de sacramentis, quæ consistunt in usu, ut dispensationem Eucharistiae excludamus; et quorum proprius ac per se minister est sacerdos, ut matrimonium etiam excipiamus. In eadem sententia sunt Bonavent., Palud., Duran., et reliqui Summista. Præterea hoc voluit Concil. Trid., c. 3 de hoc sacramento, cum docuit, vel Episcopum, vel sacerdotem rite ordinatum esse proprium ministerum hujus sacramenti, quod sub anathemate definit can. 4. Concilium autem Florentinum simpliciter dixit: *Minister autem hujus sacramenti est sacerdos*, nulla adhibita exceptione, quam agens de sacramento baptismi statim adjunxit, ideoque non dixit absolute sacerdotem esse ministerum baptismi, sed *ordinarium ministerum*. Unde concluditur ratio; nam in his rebus supernaturalibus, quæ ex institutione pendent, nobis non licet addere exceptionem, præter generalem regulam, sine auctoritate, vel evidenti ratione; hic autem regula generalis Jacobi est, ut ad ungendum infirmum inducatur presbyter, et Concilia declarant illum esse sacerdotem, quem simpliciter definit esse ministerum, seu proprium ministerum: nulla est autem auctoritas ad excipiendum ab hac regula aliquem casum; nec etiam probabilis ratio, quia sacramentum hoc non est necessitatis, sicut baptismus; ergo. Et confirmatur, nam, per se loquendo, magis necessarium est sacramentum pœnitentiae, et nihilominus propter nullam necessitatem potest ab alio quam a sacerdote ministrari, quia nunquam ita necessarium est quin possit homo per contritionem salvari; ergo a fortiori idem dicendum est de fide certum, constatque ex universalis usu Ecclesiæ et ex generali regula sacramen-

torum, et quia in uno sacerdote est potestas sufficiens ad applicandam totam materiam et formam ad hoc sacramentum necessariam. Unde in c. *Quæsivit*, de Verb. signif., definit Pontifex, sacerdotem, vel alio praesente, vel etiam solum posse infirmum ungere. Dices: eur ergo Jacobus dixit: *Inducat presbyteros Ecclesiæ?* Respondeo, perinde fuisse ac si dicaret, vocet unum ex presbyteris Ecclesiæ, ita ut plurale pro singulari acceptum sit; vel certe propter reverentiam, vel solemnitatem sacramenti positum est plurale illud, ut significaretur sacramentum hoc cum debita pompa, et solemnitate esse deferendum. Atque hinc colligitur aliud, quod certum esse diximus, hoc sacramentum, regulariter ac per se loquendo, ab uno et eodem ministro esse perficiendum, a quo inchoatur, ita ut si aliter sine necessitate fiat, sine gravi peccato non fiat. Ita indicant Doctores communiter de hoc sacramento scribentes, licet in particulari non ita expresse declarant. Videtur autem certum ex eisdem fere principiis, quibus positam veritatem ostendimus. Nam imprimis ita habet usus Ecclesiæ, a quo in re gravi non sine gravi crimine discrepat: deinde ita observatur in omnibus aliis sacramentis; ergo et in hoc servandum est. Tertio, quia voluntarie relinquere sacramentum inchoatum, et imperfectum, de se grave crimen est: nam quod ab alio postea perficiatur, extrinsecum, et quasi accidentarium est.

2. *Utrum sit de necessitate sacramenti, quod sit unus sacerdos.* — *Dupliciter explicatur quæstio.* — *De priori modo.* — Difficultas vero superest, an possit sacramentum hoc interdum a pluribus ministris valide fieri. Duobus autem modis possunt duo sacerdotes ad hoc ministerium concurrere: primo, ut unus faciat unctionem, alius vero proferat formam, sive in omnibus unctionibus, sive in singulis, seu aliqua ex essentialibus; secundo, ut unus faciat unam vel plures unctiones cum formis illis proportionatis, non tamen omnes essentiales; alius vero compleat quæ defuerint. De priori modo nihil invenio dictum a Theologis in particulari de hoc sacramento. De baptismo quidem docent non esse validum, si unus abluat, alter vero formam proferat. Videtur tamen hic diversa ratio, nam ibi forma profertur per modum indicativi: *Ego te baptizo*; unde non potest esse vera, nisi idem lavet qui profert formam; hic vero forma est deprecativa, quæ non designat actionem propriam deprecantis, sed so-

SECTIO II.

Utrum possit hoc sacramentum a multis sacerdotibus confici.

1. *Sufficere unum sacerdotem.* — *Solvitur.* — Duo sunt in hac quæstione certa: primum est, unum sacerdotem, per se loquendo, esse sufficientem ministerum hujus sacramenti. Hoc est de fide certum, constatque ex universalis usu Ecclesiæ et ex generali regula sacramen-

lum presentem unctionem, quæ potest ab alio fieri, ut patet cum dicitur : *Per hanc sacram unctionem, etc.*; ergo nec formæ, nec materiæ hujus sacramenti repugnat, quod minister integer hujus sacramenti ex duabus personis conficiatur, quarum altera ungat, altera formam proferat; potestque id esse necessarium, si alter sit mutus, alter vero manus caret: cur ergo dicemus tale sacramentum esse invalidum? Maxime cum in genere loquuntur non repugnet rationi sacramenti, ut sic, materiam ministrari ab una persona, formam vero proferri ab alia, ut in sacramento poenitentiae constat, et suo modo in matrimonio; in speciali autem ratione hujus sacramenti nihil sit quod repugnet.

3. *Non posse hoc sacramentum a pluribus valide fieri.* — *Assertio.* — Nihilominus dicendum, non posse hoc modo sacramentum valide fieri a pluribus personis, seu ministris partialibus. Hoc videntur de sacramento hoc supponere, qui de baptismo idem sentiunt, quos retuli superiori tomo, disputatione 23, sect. 3; videtur enim esse eadem vel major ratio. Nam, si in illo sacramento, quod est maximæ necessitatis, id Christus non permisit ex vi suæ institutionis, cur in hoc sacramento, quod necessarium non est, id admittere debuisse? Item est ratio generalis in omnibus sacramentis, quorum materia proxima est actio ministri; nam determinanda est per formam, ut cum ea unum sacramentum constitutum, ergo convenientissime omne hujusmodi sacramentum ita institutum est, ut ab eadem persona proferenda sit forma, a qua fit actio, et e converso. Præterea usus Ecclesiae plurimum favet; nunquam enim visum est sacramentum hoc aliter confici; ex quo usu explicari videntur verba Jacobi, et verba formæ, ut hunc sensum referant. Nam Jacobus ait: *Inducat presbyteros Ecclesiae, et orent super eum ungentes eum.* Expendenda enim, et conjungenda sunt illa verba: *Orent ungentes;* eumdem ergo vult esse qui orat, et qui ungit; vult enim, ut ungendo oret, et ungat orando. Simili modo cum in forma dicatur, *per hanc sacram unctionem*, minister non alienam, sed propriam actionem designat; nam etiam juxta usitatum loquendi morem hic est communior sensus illius locutionis. Hæc ergo sententia tenenda videtur, nam conjecturæ in contrarium nullius sunt momenti, et ex dictis solutæ manent.

4. *De secundo modo.* — Superest breviter dicendum de alio sensu, in quo etiam videri

potest, nunquam posse sacramentum hoc a pluribus sacerdotibus partialiter fieri. Primo, quia Concilium Florentinum dixit, ministrum hujus sacramenti esse *sacerdotem*, non sacerdotes. Secundo, quia generalis ratio D. Thomæ, hac 3 p., q. 67, art. 6, est, sicut principalis auctor sacramenti, qui est Christus, una persona est, ita ministrum, qui ipsum representat, debere esse unam tantum personam. Tertio, quia nulla est necessitas aliud dicendi; maxime enim esset illa, quæ ex illo ordinario casu sumitur, si contingat unum sacerdotem mori facta una vel duabus unctionibus; nam tunc censetur necessarium ut alius perficiat sacramentum; at hoc necessarium non est, nam potest alius inchoare sacramentum, et integrum conferre; nam quod alter facere incepit, nullum fuit, hoc ipso quod essentialiter perfici non potuit. Ergo a posteriori sacerdote potest et debet omitti, ac si factum non fuisset, et totum sacramentum integre fieri. Quod potest exemplo Eucharistiae confirmari, partim per similitudinem, partim per differentiam horum sacramentorum. In Eucharistia enim ita sunt formæ et materiæ partiales, ut tamen priora verba formæ statim conficiant verum sacramentum factum permanens, et ideo probabilius est, si sacerdos moriatur, consecratio pane, ante consecrationem calicis, alium debere perficere sacramentum, incipiendo tantum a consecratione calicis; in præsenti vero est longe diversa ratio, quia per priorem unctionem nihil confectum aut sanctificatum manet. Adde, non obstante illa efficacitate priorum verborum Eucharistiae, aliquos sensisse in dicto casu secundum sacerdotem debere integrum sacramentum perficere, incipiendo a consecratione novæ hostiæ, quam sententiam proprialetatem saltem reputat D. Thomas. Soto vero, licet non censeat necessarium id fieri, affirmat tamen posse licite fieri, ut tractavi superiori tomo, disp. 83, sect. 1. Ergo multo magis hoc licet in hoc sacramento; ergo erit etiam necessarium, cum prior sacerdos nihil in re effectum reliquerit. Quod inde magis declaratur, quia si in Eucharistia post consecratum panem cœpisset sacerdos dicere sequentia verba: *Simili modo posteaquam cœnatum est, etc.*, si non perfecte formam sanguinis, alius sacerdos non debet tantum addere verba, quæ defuerant, sed totam consecrationem sanguinis inchoare ab eisdem verbis: *Simili modo, etc.*, quia quoad hoc prior sacerdos nihil in re factum reliquit,

etiamsi verba inchoaverit; ergo similiter modo in præsenti philosophandum est. Tandem confirmatur, quia alias si extra illum casum necessitatis duo sacerdotes ita ungerent dividendo inter se ministerium, sacramentum esset validum, quidquid sit de eorum culpa; consequens autem videtur absurdum, et contra communem usum Ecclesiæ.

5. *Vera resolutio questionis.* — Nihilominus satis recepta sententia est, posse sacramentum hoc dicto modo confici a pluribus sacerdotibus. Docet D. Thom., in 4, d. 23, q. 1, art. 1, q. 2, ad 3; Rich., art. 1, q. 1, ad 4; Durand., q. 1, in fin.; Sot., q. 1, art. 1; Ledes., q. 31, art. 2; Sylv., verb. *Uncio extrema*, q. 4; Tabiena, n. 5; qui dicunt esse hoc singulare in hoc sacramento, quia ex pluribus formis et materiis partialibus constat, quamvis priores partes nihil factum relinquant quantum ad effectum sacramenti, seu formæ, vel materiæ. In hoc enim posita est singularitas, si quæ est in hoc sacramento. In aliis enim contingit sacramentum inchoatum ab uno, perfici ab alio; tamen ibi hoc est propter efficaciam priorum verborum, ut in Eucharistia declaratum est. Et suo modo contingere posse in Ordine; nam, si Episcopus ordinans sacerdotem, postquam dedit illi potestatem consecrandi corpus Christi verum, dicens: *Accipite potestatem offerendi sacrificium, etc.*, statim moreretur, ordinatio esset ab alio Episcopo perficienda, non repetendo quod factum est, quia fuit validum, fuitque verus character impressus. At vero in præsenti per priorem unctionem et formam partiale nihil fit, et nihilominus Doctores citati asserunt nullo modo repetenda esse, sed quod deerat supplendum esse ab alio sacerdote. Et hoc videtur esse fundamentum hujus communis sententiae, quia necesse est ut tale sacramentum perfici possit; non enim debet privari hoc sacramento et effectu ejus talis infirmus, eo quod alius minister sacramentum in eo inchoaverit, et perficere non potuerit; sed non potest perfici ab alio sacerdote iterando omnes unctiones, quia hoc perinde esset, ac consecrare iterum eamdem hostiam jam consecratam; ergo necesse est ut perficiatur illud sacramentum a duabus personis. Juxta quod fundamentum non solum dicendum est in hac sententia, sacramentum hoc in eo casu perfici posse a duabus ministris partialibus, verum etiam non posse aliter fieri saltem licite, quia non potest licite secundus sacerdos iterare quod

alter inchoaverat. Quod profecto difficile est; nihil enim tunc videtur iterari, cum nihil factum sit, ut priora argumenta ostendere videantur; ut si in consecratione Eucharistiae ponemus unam speciem non confici per priora verba, donec prolatis posterioribus verbis utraque simul consecretur, consequenter dicendum esset, si moriatur sacerdos prolati verbis consecrationis super hostiam, alium sacerdotem debere utramque speciem conficiere etiam super eamdem hostiam verba iterando, quia priora non habuerunt effectum: cur ergo in præsenti non idem licebit, cum per priorem unctionem nihil effectum sit? Quod si licet, certe id videtur securius, ut certior sit effectio sacramenti, neque in hoc sacramento aliquid singulare sine necessitate asseratur.

6. *Defenditur communis sententia.* — Defendendo autem communem sententiam, a qua sine majori fundamento nobis recedere non licet, dicendum est, priores partiales unctiones, a priore sacerdote factas sub propriis formis partialibus, revera fuisse validas, id est, ex se sufficientes, ad verum sacramentum conficiendum, et in suo gradu et ordine habuisse suam significationem, et perfectionem partiale. Cujus signum est quia si prior sacerdos reliquas partes consummasset, perfectum ex omnibus fieret sacramentum; ergo priores ex se validæ erant. Unde in hoc convenit hæc partialis confectio sacramenti cum consecratione hostiæ in Eucharistia, quod utraque est vera confectio sacramenti partialis, quanquam differant in modo, quia diversum esse sacramenti habent; Eucharistia enim habet esse permanens, et perficitur per transmutationem materiæ, et ideo fit illa species sacramenti per propriam et physicam actionem forme circa materiam; hoc autem sacramentum tantum consistit in usu, ejusque effectio non consistit in actione formæ circa materiam, sed in sola prolatione cum tali veluti informatione, seu artificiali conjunctione et significatione, et ideo sine ulla activitate forme verum efficit hoc partiale sacramentum; in hoc ergo est formalis convenientia. Et in ea fundatur ratio prioris sententiae, nam in sacramentis conficiendis quod semel valide factum est, non est iterandum, sed addendum, quod deest; hæc autem pars sacramenti valide facta est; ergo non est iteranda. Nam quod unum sacramentum fiat per actionem, aliud vero minime, diversitas materialis est; formaliter enim etiam

unctionis partialis manet suo modo consecrata per formam suam, id est determinata ad significationem sacramentalem et consequenter etiam ad efficientiam, si aliae partes adjungantur. Unde etiam non refert quod illae priores unctiones nullum habuerint effectum gratiae in suscipiente; nam etiam per consecrationem hostie nondum gratia alicui confertur; satis ergo est quod sacramentum quoad partem illum vere maneat confectum, et subjectum licet non maneat sanctificatum quantum ad sanctitatem gratiae, manet tamen, ut sic dicam, ex ea parte sacramatum, et dispositum ad effectum gratiae, si reliqua partes adjungantur; et ideo illud quod factum fuit non est iterandum, sed quod defuit addendum; ex quo fuit necessario consequens ut tale sacramentum a pluribus personis conficiatur.

7. Diluvuntur argumenta posita contra sententiam communem. — Neque contra hoc obstant in contrarium objecta. Ad Concilium enim Florentinum respondeatur, Concilium Tridentinum in plurali fuisse locutum de sacerdotibus iuxta modum etiam loquendi Jacobi; et ideo ex neutro loquendi modo posse argumentum sumi, nam et plurale pro singulari, et singulare pro pluribus personis concurrentibus per modum unius, accipi potest. Ad secundum respondeatur, illam congruentiam salvi sufficienter, in hoc, quod simul unus sacerdos tantum operatur; quod vero plures successive operentur, est per accidens, et materiale quid, sicut quod artifex nunc per unum calamum, nunc per aliud scribat, per accidens et materiale quid est, semper enim utitur uno tantum calamo, et omnibus aliis in ratione unius, ut D. Thom., in 4, d. 23, dixit. Ad tertium vero jam responsum est. Quod vero in fine ejus addebatur de verbis consecrationis sanguinis inchoatis, non est simile; nam illa verba inchoata non habent completam significationem, etiam partiale, unde etiam in fieri nondum conficiunt partiale sacramentum, nec aliquid confectum relinquent; in praesenti autem partialis unctionis forma jam habent suam integratatem sumique complementum in esse sacramenti partialis, quia jam habent suam significationem completam, et ideo quoad illam partem vere relinquent sacramentum confectum; similitudo autem procederet, si sacerdos inchoasset, vel fecisset aliquam unctionem, non sicut perficeret formam ad illam pertinentem; tunc enim talis unctionis et forma ejus omnino iteranda esset, quia perfecta non fuit.

Ad ultimam denique confirmationem concedo in illo casu validum fore sacramentum, quia nihil substantiale illi deest; graviter tamen peccatores sacerdotes, qui sine necessitate sacramentum illo modo conficerent, tum propter usum et ritum Ecclesiae; tum quia per se unitas ministri, etiam quoad personam, aptior est et certior in conficiendo sacramento; denique argumentum fieri posset in Eucharistia.

8. Atque hinc colligit Ruard., a. 12, posse hoc sacramentum a pluribus sacerdotibus simul confici; si unus ungit aures, dum alius ungit oculos, et sic de aliis, quod in rigore verum videtur, quantum attinet ad substantiam sacramenti, quia non est de essentia hujus sacramenti, quod illae unctiones successive fiant, nulla enim ratione probabili id ostendi potest. Sicut enim supra dicebamus ordinem unctionum non esse de essentia, ita videtur manifestum successionem non esse essentialiem, nam par est ratio; sed unitas personae non est etiam essentialis; ergo, si illo modo ministretur sacramentum, nihil esse deest; erit ergo validum. Imo, si necessitas urgeat et mors infirmi timeatur, non videtur illicitum sic ungere, quia propter necessitatem omnia haec accidentalia preferuntur possunt. Item, quia si ob necessitatem ex parte ministri licitum est hoc sacramentum ministrari a pluribus personis, cur non ob necessitatem suscipientis, et timorem, ne subiectum et tempus deficiant? Denique hoc non est alienum a verbis Jacobi: *Inducat presbyteros Ecclesiae*, etc. At vero sine necessitate hoc facere, illicitum esset propter rationes supra tactas. Sed quid si duo sacerdotes simul ungant omnes sensus, unus unum oculum, et alius aliud, et sic de ceteris? Respondeo hoc semper esse illicitum, quia nunquam potest esse necessarium, vel ad valorem sacramenti, quia sufficienter conficitur per singulas unctiones sensuum, ut diximus, vel ad subveniendum necessitatibus infirmi, quia sacramentum non citius conficitur illo modo, quam si ab uno tantum per unam unctionem uniuscunusque sensus fieret. Non est tamen dubium quin esset validum sacramentum, ut a fortiori ex dictis constat; an vero esset unum, vel plura, controverti potest, et Ruardus significat esse unum, quia ex omnibus illis unctionibus integrari potest tota materia unius sacramenti; estque probabile. Ego vero censeo esse distincta, ut sint valida, quia necesse est ut unusquisque intendat perficere

sacramentum independenter ab alio quoad singulas unctiones singulorum sensuum, quia alias nihil efficerent; nam illo modo non potest minister sacramenti esse partialis, ut in simili de baptismo probavi, loco supra citato, estque eadem ratio in praesenti.

DISPUTATIO XLIV.

DE PRÆCEPTIS ET RITU SACRAMENTI EXTREMÆ UNCTIONIS.

Duae tantum personæ per se interveniunt in hoc sacramento, suscipiens et ministrans; unde ad illas possunt pertinere obligationes seu præcepta, si quæ sunt in hoc sacramento conjuncta. Hæc ergo explicanda supersunt in hac materia, simulque dicimus de rito, quoniam brevis res est, nullamque difficultatem, aut eruditioinem requirit.

SECTIO I.

Utrum fideles obligentur aliquo præcepto ad susceptionem hujus sacramenti.

1. Duo genera præceptorum. — Duo genera præceptorum soleo in hac materia distinguere: unum voco quoad exercitum, vel usum, estque illud quod obligat ad suscipiendum sacramentum; alind appello quoad specificationem, quod obligat ad modum servandum in tali usu, si fiat, quod per negotiationem solet etiam explicari, scilicet, non accipiendo sacramentum sine hac vel illa conditione; de utroque igitur præceptorum genere breviter dicemus.

2. De primo genere, non esse affirmativum præceptum ad suscipiendum hoc sacramentum. — Circa primum est communis opinio, nullum esse affirmativum præceptum de suscipiendo hoc sacramento, etiam in extremo vitæ discrimine. Ita D. Thom., in 4, d. 23, art. 1, q. 3, ad 1, ubi in hoc sensu negat hoc sacramentum esse de necessitate salutis; non enim agit de sola necessitate medii, sed etiam præcepti, ut patet, quia in hoc constituit differentiam inter hoc sacramentum et Eucharistiam. Idem sentit Palud., ibi, q. 3; Soto, q. 1, art. 1; Supplement. Gabriel, q. 1, Rub. ult.; Sylvest., q. 9; Navarr., c. 22, n. 16; Cajet., verb. *Uncio extrema*; Armilla, n. 1; Victor., in Sum., n. 219; Ruard., art. 12; Covarr., c. *Alma*, 2 p., § 2, n. 6. Qui fundantur, quia tale præceptum neque ex natura rei sequitur ex institutione hujus sacramenti; nec

invenitur a Christo, vel ab Ecclesia traditum; ergo asserendum non est. Major probatur, quia sacramentum hoc non est medium necessarium ad salutem, sed tantum utile, et ad melius esse; ergo ex vi sue institutionis non affert secum præceptum. Minor vero patet, quia nec tale præceptum invenitur scriptum; Jacobus enim promulgans hoc sacramentum, nullum verbum apposuit vim præcipiendi habens, sed simpliciter dixit: *Infirmatur quis in vobis, inducat presbyteros*, etc. Neque etiam in Concilis reperitur, ut statim dicemus. Nec etiam tale præceptum sufficienti aliqua traditione aut consuetudine introductum est, cuius argumentum est, quod Theologi tale præceptum non agnoscent. Nec Concilium Tridentinum aliquid hujusmodi insinuavit; nam, sess. 7, de sacramentis in genere, solum dixit, non omnia esse singulis ad salutem necessaria; in sess. vero 14, agens de hoc sacramento, tantum dixit, non posse a Christianis sine peccato contemni. Præterea Ecclesia cum tempore interdicti permittat ministrari fidelibus ea sacramenta, quæ sunt necessaria, hoc minime permittit, ut patet ex c. *Quod in te*, de Pœnit. et remiss., et sequenti libro, suo loco latius dicemus; ergo signum est usum hujus sacramenti absolute non esse necessarium, atque adeo non esse in præcepto divino; de Ecclesiastico autem certum est nullum extare; ergo.

3. Petri Sotii sententia contra communem. — Ab hac tamen communis sententia videtur dissentire Pet. Soto, lect. 2 de hoc sacramento; sentit enim sacramentum hoc sine peccato non omitti, etiamsi per negligentiam omittatur, quod verum non esset, nisi esset sub præcepto. Favetque huic opinioni Magist., in 4, d. 23, ubi sub distinctione ait, esse peccatum omittere hoc sacramentum, vel ex contemptu, vel ex negligentia, ubi in secunda particula indicat præceptum; ubi Bonavent., ibi, in expositione textus, illam particulam *vel*, pro copulativa *et*, exponit esse positam, quia nimis singula membra sufficiunt ad tale peccatum. Unde subdit, ita esse judicandum de hoc sacramento, sicut judicatur de sacramento altaris; ergo vel negat esse præceptum de sacramento altaris, quod credendum non est, vel affirmat esse de hoc sacramento. Videtur itemque favere huic sententiae Concilium Coloniense anni 1536, p. 7, c. 50, dicens: *Est autem unctionis impendenda cum expositione unctionis, et mandati Apostolici, quod sic habet: Infirmatur quis in vobis*